A. Guimerà

Mort d'en Jaime d'Urgell

MONOLECH

MORT D'EN JAUME D'URGELL

Digitized by Google

A. Guimerá

Mort d'en Jaume d'Urgell

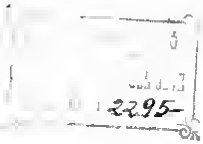

MONÓLECH

BARCELONA

IMPREMPTA «LA RENAIXENSA»

1896

MORT D'EN JAUME D'URGELL

MONÓLECH

Presó del últim comte d' Urgell á Xátiva. Porta al fons que 's tancará ab estrépit després d' aixecarse 'l telón. Finestra reixada y alta á la dreta per hont entrará la lluna quan s' tadiqui. Un jas á la esquerra. Per terra una antorxa apagada y una arma partida pel mitj ab la empunyadora en forma de creu. Jaume d' Urgell estará estés com mort al mitj de la escena. Poch á poch obre 'ls ulls assentantse á terra abans de comensar á parlar.

Espantosa visió! Si fins me sembla
que somni no ha sigut, que ara aquells homes
d' aquí dintre han sortit, y que 'm parlavan!
Mes no, que jo he dormit sobre esta roca.
Senyor, Deu meu, daume coratj ; ' s brassos
me pesan com á tronchs y 'l cap se 'm torba

Pausa.

Ja será mitja nit. Vuy á la reixa
acostarme y no puch. Si no tinch forsas
per moure un pas d' assi! Sembla que 'm lligan

Google

los brassos d' un cadavre clsint de sòtal
Aquí haig d' estar, aquí! Com cada vespre,
com cada nit, com cada jorn: tot hora
parlant ab mí matetx ó ab los fantasmas
que congria la febre que m' arbola.

Alsantse travallssament de 's terra y sostenintse es la parel ó en una estatua de pedra.

Y ja han vingut aquesta nit. Tres eran;
mes no entraren pe 'l mur com altras voltas;
per la porta ha sigut, que jo la he vista
badallar y escupirlos rugallosa
No era cap en Ferrán, mes s' hi semblavan
tots tres, los malehits! Com las antorxas
m' acostavan als ulls! Jo prou volia
despertar!... sens poder!.. Y assobre 'l rostre
l' abrigall me tirava per no véurels
Mes, un d' ells, ab lo peu, lo drap d' assobre
m' ha apartat, tot dihent —Aixécat, mirans,
Jaume, comte d' Urgell, som hils del home
que triháren a Casp, del que 't va pendre
la corona real d' aquestos pobles —
Y 'l fantasma callé. Jo m' he sentida
una onada de sanch botre á la gorja,
y m' he alsat, y ab las unglas com á grapas
he apartat mos cabells, los ulls en fora
famolench de mirarlos, ab la llengua
de cá penjant!... Y cóm se 'n reyan! Monstres!
Talment com en Ferrán, lo jorn tristíssim
que valg caure á sos peus devant ma esposa.
—Be us conech. los he dit, duyeu la estampa
del intrús castellà damunt del rostre.
Com las mans se m' aturan? Cóm no saltan
al coll estenallantvos y us afogan,
y arrencantvos la llengua us bofetejan
de dret y de través ab sa carn llorda?

Miserables, venio! Aquí, en la terra,
hont los cuchs s' arrossegan, vos pertoca
caure humiliats! Jo soch de Catalunya,
d' Aragó, de Valencia, de Mallorca ..
jo soch l' únich senyor per mon llinatj*,
lo vostre pare un lladre de coronas!—
Y al sentirho 'ls fantasmas, en sas destras
s' agitavan las flamas tremolosas.
L' un m' ha dit acostantse, encés per l' ira·
—Vil ets, y catalá!—Mes jo en lo rostre
l' hi he escupit.—Té, es per tu tota una rassa
per la boca d' un vell es qui us afronta!—
Ah! Tots tres s' abocaren com á feras
al meu damunt, llensaren las antorxas,
y sentir m' ha semblat en las entranyas
com lo fret d' un punyal. Aquella porta
s' ha obert per darlos pas; y s' estingiren
las tres flamas per terra, y en la fosca
m' he cregut que 'm moria!.. Ah, Deu, somniava,
y al fi m' he despertat. com altras voltas.

Entra un raig de lluna per la finestra que no desaparegut durant tot la manolech.

Ja ha eixit la lluna! 'l Deu vos guart m' envia.
Ella si que m' estima. Será hermosa
la nit avuy. Los camps d' Urgell, las serras
de Comlols y de Mur, lo Ribagorsa
corrent al mar, los burchs y las masias ..
tot apacible y misteriós, dessota
d' esta amiga claror que bech y aspiro
ab la febre del boig, per qu' ella enronda
la casa de mos fills!.. Mes aquí, en terra,
hi ha quelcom.. Que será? . Deu! Una antorxa!
y encara está calenta. Y aquí . un arma!
Sí es una daga, y es humida y . roja!...
Oh! Y en mon pit hi ha sanch! Sanch?.. Y es sanch meva!

Google

Donchs jo, jo no he somniat! Ah! qu' eixos monstres
eran ells verdiables: la llopada
del butxí de la terra!. . Oh, sí, s' acosta
la mort, que ja la vista se m' entela!
Adeu somnis de ditxa, adeu y sfogat
pera sempre en mon cor, dolsa esperansa
del jorn de la revenja! Qui m' afronta
s' ha afermat en lo trono de la terra;
y no hi ha á Catalunya per rebóure!
al altra part del Ebro ni una tralla!
Mes jo no vull morir sens que ma boca
besi als fills de mon cor! Oh Deu, tornéumels!

Anant á la porta trucant desesperadament en ella.

Que jo 'ls veja un sol cop!...

Pausa. Aperlanise de la porta sens esperansa.

Hora per hora,
fa vint anys que be 'ls crido Ells me voltavan
á dinire Balaguer. Sa testa rossa
jo acostava á ma galta, entant brunzia
la enemiga bombarda. Ells deyan—Plora!—
miranime ab por, y jo, quinas rialas
pera plaure á mos fills! en tant que fondas
las unglas en lo pit me las clavava,
que ab los murs de ma vila queya tota
la patria lliberial! Mes ja la lluna
s' ha post Oh, no: es ma vista es que s' acosta
l' últim sospir als llabis. En la terra
mon cos s' abat, y sol, com á la odiosa
vibra del camp me deixan, sens que vinga
ni 'l sacerdot pe 'l ceil Mes... aqui 's troba
una creu la he sentida baix la peija.
Perdó, Senyor, que ha estat la vostra gloria

y ensenya á perdonar: puji á mos llabis! ..
Ah, no: jamay; que aquesta creu deshonra.
Es al puny de la daga ab que ells fereixen!
Lluny de mí; jo no 't vull, que tu 'm recordas
no la creu de Jesús, la del mal lladre,
y en ella pregan los botxins dels pobles!

Pausa.

Tot va á acabar. Adeu, patria volguda.
Jo fino al punt, tu finarás altr'hora.
De ponent ha vingut la nubolada,
no has iocat á mal temps. Deu t' abandona.
Oh, mos fills estimats! Oh, Catalunya!
Ahont sou, ahont!... Ayre! . Veniu: s' emportan
vosire Rey! Assessins!... Meva es la terra!
Ningú... respon! Ja es tart. La patria es morta!

Cau mort.

TELÓ

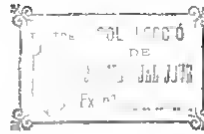

OBRAS DRAMÁTICAS DEL MATEIX AUTOR

	Ptas.
GALA PLACIDIA (2.ª edició), tragedia en tres actes	2
JUDIT DE WELP, tragedia en tres actes	2
LO FILL DEL REY, » » »	2
MAR Y CEL (4.ª edició *), tragedia en tres actes	2
REY Y MONJO, tragedia en tres actes	2
LA BOJA, » » »	2
L'ANIMA MORTA, » » »	2
EN PÓLVORA, drama en tres actes	2
JESÚS DE NAZARETH, tragedia en cinch actes	2
MARIA ROSA, drama en tres actes	2
LAS MONJAS DE SANT AYMAN, llegenda dramática en cuatre actes	2
LA SALA D'ESPERA, comedia en un acta	1
LA BALDIRONA, » » »	1
MESTRE OLAGUER, monolech	0'50
MORT D'EN JAUME D'URGELL, monolech	0'50

* En premsa.

Aquestas obras se venen a Barcelona en la Administració de *La Renaixença* y en las principals llibrerias

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
IEC Institut d'Estudis Catalans
C-RJJ0
1001259825
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BIBLIOTHECA DOC. LIN FIDES
C-RJJ0
1001259825
Digitized by Google

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
BC Biblioteca de Catalunya
Núm. C-RJJ0
CB 1001259825
Tipo
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Digitized by Google

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
Biblioteca de Catalunya
C-RJJ0
I001259825
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BIBLIOTECA DE CATALUNYA
BC Biblioteca de Catalunya
C-RJJ0
1001259825
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura